

verktygsladanhbg.se

Narkotikatrender i Helsingborg 2024 (fokus på ungdomar)

Information från:

- Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysningen, CAN
- Region Skåne folkhälsorapport Barn och unga
- Helsingborgs droganalyser i avloppsvattnet
- Hälsosamtal med gymnasieelever årskurs 1
- Maria Skåne nordväst
- Mobila Teamet
- Polisen
- Tullen

ANDTS-samordnaren Stefan Åberg från Socialförvaltningen har sammanställt materialet.

Inledning

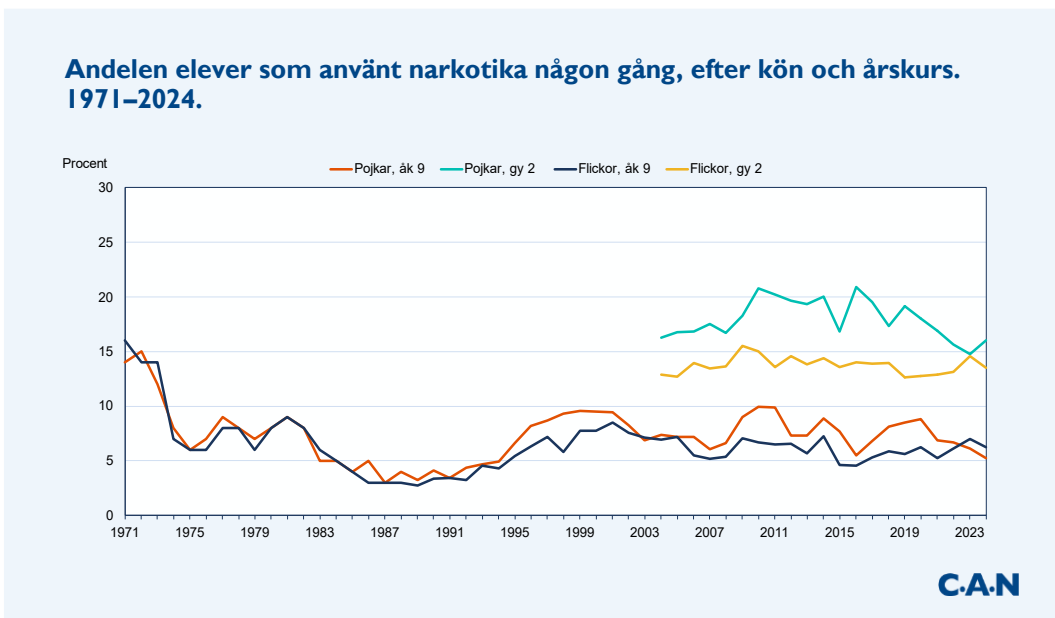
I Sverige finns det lagar kring narkotika och de finns till för skydda invånarna från negativa konsekvenser av narkotika på liv, hälsa och samhälle. Narkotika och hälsofarliga varor regleras i följande lagar: Narkotikastrafflagen (1968:64), kontroll av narkotika (1992:860) och förbud mot vissa hälsofarliga varor (1999:42).

Denna rapport har samlat in några undersökningar som har gjorts samt intervjuat vissa professioner för att få en bättre bild av narkotikabruket i Helsingborg. Rapporten fokus är framför allt på narkotikatrenderna för ungdomar samt de som är yngre än 25 år. Några redovisningar är svårt att särskilja åldersgrupper på exempelvis droganalyser i avloppsvattnet och tullens beslag.

Enligt [Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning](#) (CAN) har cirka 3 procent av åldersgruppen 17–84 år använt någon narkotika under de senaste 30 dagarna i Sverige och cirka 9 procent har använt narkotika någonsin.

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysningen

CAN har sedan 1971 gjort årliga [nationella skolundersökning](#) för årskurs 9 och från 2004 även för gymnasielever i årskurs 2. Enkäten besvaras digitalt och anonymt. Av de 700 slumpvis utvalda skolorna besvarar över 80 procent på enkäten.

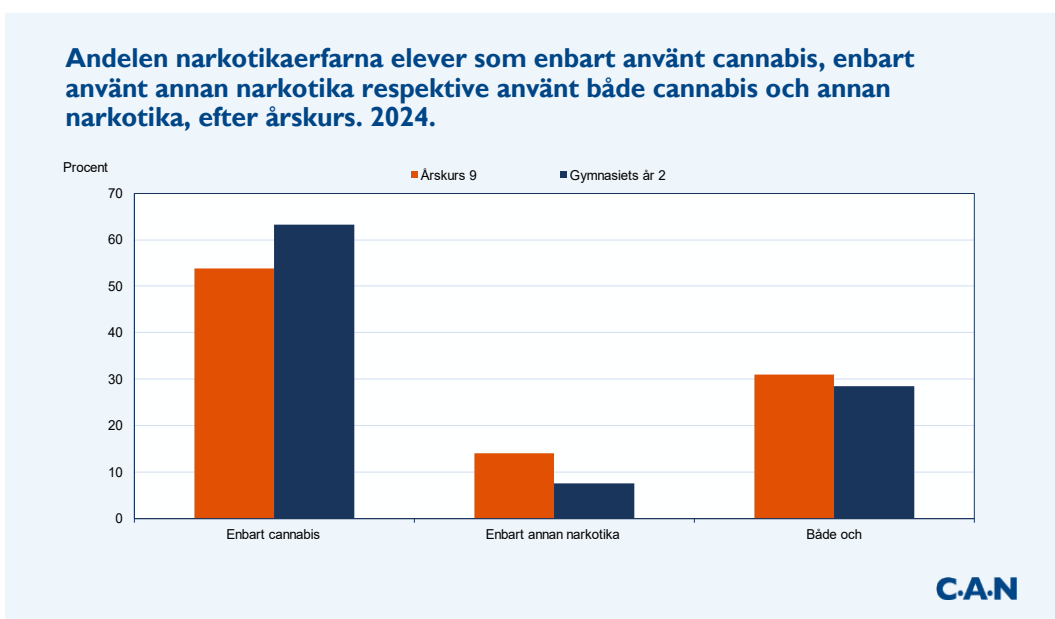

Narkotikabruket har varit relativt stabilt de senaste 20 åren. Under 2024 svarade 5 procent av pojkarna och 6 procent av flickorna i årskurs 9 att de någon gång använt narkotika, liten minskning jämfört med föregående år.

Under hela mätperioden har könsskillnaderna varit förhållandevis små bland niondeklassarna.

Årets undersökning visar att 15 procent av gymnasieeleverna år 2 har använt narkotika någon gång, ingen större skillnad mellan könen. Under hela mätperioden har nivån bland flickorna varit förhållandevis oförändrad medan pojkarnas konsumtion har varierat. Sedan 2019 har pojkarna användandet av narkotika minskat men ökade marginellt detta år.

I båda årskurserna var det en liten grupp som stod för högkonsumtionen. Majoriteten av de som använt narkotika har brukat mindre än sex tillfällen under det senaste året.

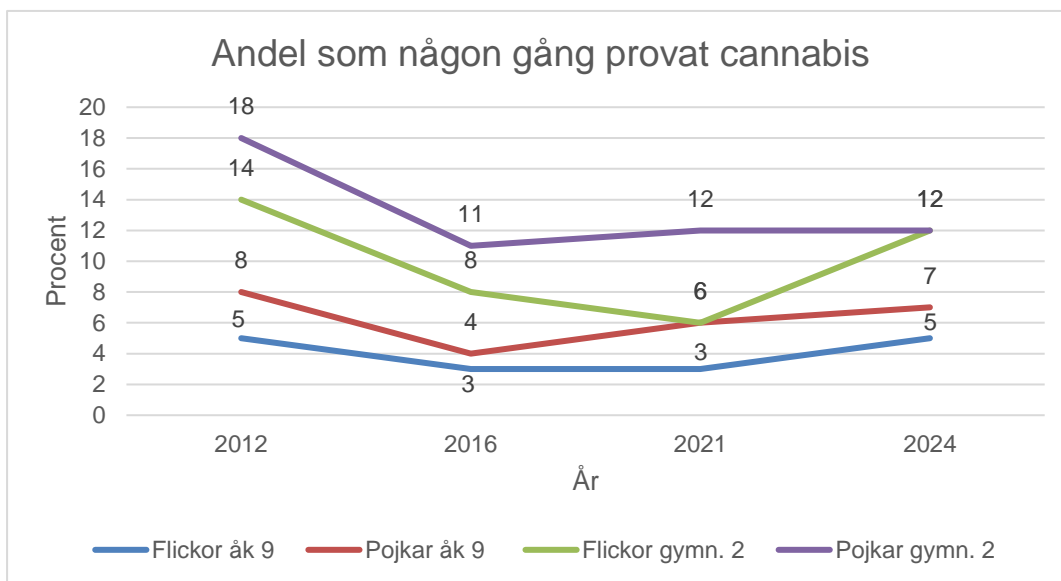

Cannabis (hasch och marijuana) den klart vanligaste narkotikapreparatet som undersökningsgruppen använde. 54 procent av de narkotikaerfarna eleverna i årskurs 9 och 63 procent av gymnasieeleverna uppgav det. 9 av 10 som använder narkotika, då är cannabis involverad. Det var endast någon enstaka procent i respektive årskurs som använt exempelvis amfetamin, ecstasy eller kokain.

Årets undersökning svarade fem procent av eleverna att de någon gång använt receptbelagda sömn- eller lugnande medel utan recept, vilket det varit de senaste fem åren. Olika syntetiska nätdroger, vilket inte är narkotikaklassad men klassas som hälsofarliga varor är ovanlig bland skolungdomarna.

Region Skåne folkhälsoenkät Barn och unga

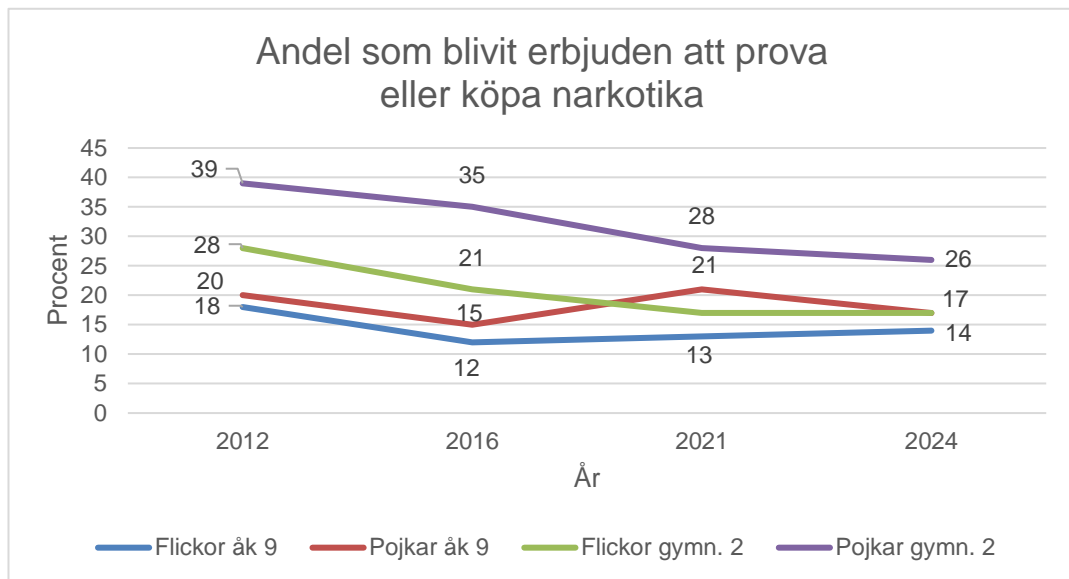
[Region Skåne](#) erbjuder alla skolor i årskurs 6, 9 samt år 2 på gymnasiet att besvara en enkätundersökning där frågor berör elevernas livsvillkor, levnadsvanor, sociala faktorer och hälsa. Sammanlagt besvarade 32 000 elever från Skåne enkäten, narkotikafrågorna besvarades inte av den yngre målgruppen. På nedanstående diagram besvarade sammanlagt 2224 elever från Helsingborg. Enkätundersökningen besvarades anonymt och har genomförts 2012, 2016, 2021 och 2024. Svarsfrekvensen är över 70 procent.

I Helsingborg svarade sex procent i årskurs 9 och 12 procent av eleverna på gymnasiet år 2 att de någon gång provat cannabis (hasch eller marijuana). Årets resultat är lägre än toppåret 2012. Årets resultat för flickorna är en fördubbling jämfört med 2021 medan pojkarna ligger ganska stabilt. Tidigare år låg pojkarna högre än flickorna men det har utjämnats detta år. Skånesnittet ligger en procentenhet högre än Helsingborg.

I undersökningsgrupperna svarade 9 procent av pojkarna och 5 procent av flickorna att de hade använt narkotika under det senaste året. Det vanligaste sättet för ungdomarna att få tag på narkotika är av en kompis eller sin partner.

Undersökningen visar även att färre ungdomar har blivit erbjuden att prova eller köpa narkotika jämfört mot första mättillfället 2012. Det är lite vanligare att pojkar blir erbjudna eller köpa narkotika. Årets siffror visar att 26 procent av pojkarna och 17 procent av flickorna svarade ja på frågan av årskurs 2 eleverna på gymnasiet. För årskurs 9 eleverna svarade 17 procent av pojkarna och 14 procent av flickorna att de har blivit erbjudna att prova eller köpa narkotika. CAN:s undersökning visar även att färre ungdomar har blivit erbjuden att prova eller köpa narkotika under 2024 jämfört med 2023.

Hälsosamtal med gymnasieelever årskurs 1

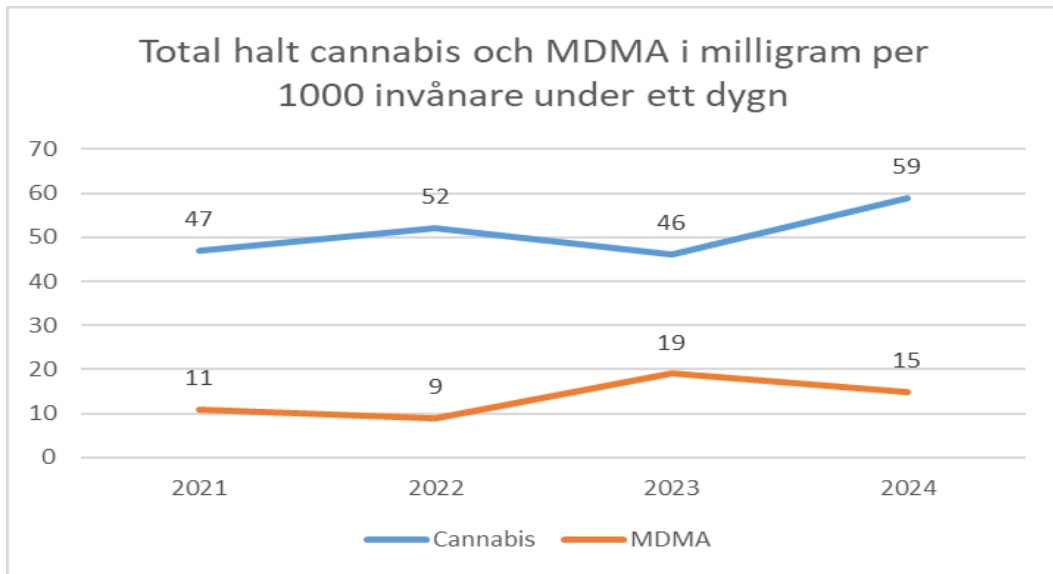
Alla årskurs 1 eleverna på de kommunala gymnasieskolorna erbjuds hälsobesök. Hälsosamtalen ska skapa tillfällen för eleven att reflektera över sina levnadsvanor och möjligheter att göra val som leder till ett hälsosamt liv. 2022/2023 besvarade 1116 och 2023/2024 besvarade 1017 elever på hälsoenkäten. År 2023 svarade 86 % och 2024 95 % att de svarat bestämt NEJ om de hade blivit erbjuden narkotika/droger.

Helsingborgs droganalyser i avloppsvattnet

Helsingborg stad har tagit drogprover i avloppsvattnet under våren och hösten från 2021. Hälften av proverna är tagna på en onsdag respektive lördag. Helsingborg samverkar med andra skånska kommuner när provtagningarna ska utföras. NSVA (Nordvästra Skånes vatten och avlopp) utför vattenproverna och RISE (Research Institutes of Sweden AB) analyserat proverna. Provsvaren räknas ut på stadens befolkningsmängd 148 000. På <https://verktygsladanhbq.se/statistik-och-styrning> finns utförligare information om metoden och resultaten.

Diagrammet visar hur halterna av cannabis och MDMA har förändrats över tid i Helsingborg, uttryckt i milligram per 1000 invånare per dygn. Cannabis (blå linje): Halterna har varierat men över lag ökat från 47 mg (2021) till 59 mg (2024). Efter en liten minskning 2023 har det skett en tydlig ökning igen alla veckodagar, det används lika mycket av cannabis under hela veckan.

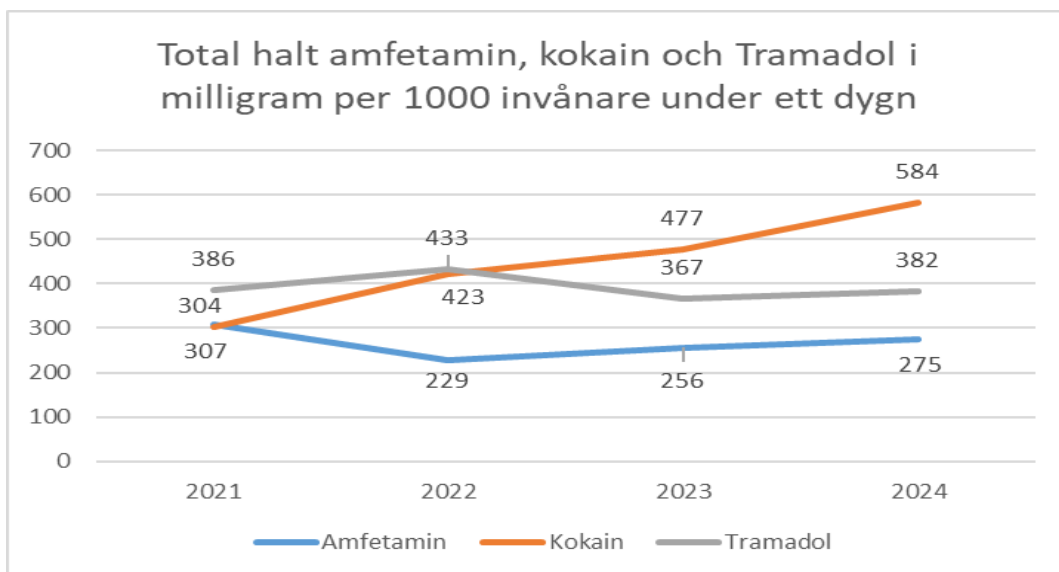
MDMA (orange linje): Halterna var relativt låga och stabila mellan 2021 och 2022, men ökade markant 2023 (från 11 mg till 19 mg). Därefter har de sjunkit något 2024 (till 15 mg). Halterna är tre gånger så höga på helgen jämfört med vardagen.

Kokain (orange linje): Denna drog har haft en stadig ökning varje år, från 386 mg (2021) till 584 mg (2024). Detta tyder på ett växande bruk av kokain i staden både på helg och vardag, vanligast brukas drogen på helgen.

Amfetamin (blå linje): Halterna har minskat från 307 mg (2021) till 275 mg (2024) men tendenserna visar en ökning sen 2022. Årets mätning sjönk halter på vardagar medan helghalterna höjdes, men värdena visar fortfarande att halterna är högst på vardagarna.

Tramadol (grå linje): Året halter visar ökning på helgen men minskning på vardagen. Preparaten används snarlikt alla veckodagar. Årets mätning visar samma nivå som 2021.

Polisen

[Polisen](#) upplever samma som förgående år att cannabis och pregabalin (finns i läkemedlet Lyrica och marknadsförs bland annat Pfizer) är de absolut vanligaste drogerna som används. Dessutom uppfattar polisen de senaste åren att hanteringen av kokain och amfetamin blivit vanligare, medan läkemedlet bensodiazepiner och tramadol har gått i motsatsriktning. Polisen tycker att samhället har fått en större acceptans för droger där exempelvis cannabis framhävs som en relativt ofarlig drog. Polisen upplever att drogbruket är vanligare för pojkar med tjejernas bruk närmar sig med åren.

Enligt [Narkotikapolitisk center](#) framhäver de att polisens insatser bidrar till att 25 procent av de som polisen ertappar är okända för socialtjänsten. Detta innebär att samhället kan göra insatser för att individen kan bryta sitt bruk eller missbruk. Tidiga insatser ger bättre effekt än insatser senare.

Tullverket

Helsingborgs hamn är fortfarande den viktigaste platsen i södra Sverige för tullens arbete mot narkotikasmuggling. På nationell nivå har dock Norviks hamn, söder om Stockholm, gått om Helsingborg och blivit den största platsen för narkotikasmuggling.

Utvecklingen nationellt under 2024 följer samma mönster som tidigare år där cannabis, cannabisharts, amfetamin och kokain toppar beslagsstatistiken. Under 2024 beslagtogs inte Tullverket samma mängd kokain i Helsingborg som under rekordåren 2022 och 2023. Det preparat som Tullverket beslagtagit mest av under 2024 i Helsingborgs hamn är amfetamin, följt av cannabis.

[Tullverket](#) ser en fortsatt minskning av alkoholsmuggling. Historiskt sett har Helsingborg varit den viktigaste platsen i Sverige för att stoppa alkoholsmuggling, men mängden beslag har minskat. Även smuggling av tobaken, heroin och dopingpreparat är gått ner. Nationellt sett har beslagen av narkotikaklassade läkemedel ökat kraftigt, där Tramadol är det preparat som det beslagtas mest av.

I november 2024 infördes två stora förändringar inom Tullverket. Dessa förändringar kräver utbildning, vilket har tagit tid från det fysiska kontrollarbetet.

1. Tullen fick nya och moderna befogenheter.
2. Alla uniformerade tulltjänstemän som arbetar utomhus ska beväpnas med tjänstevapen.

Total mängd beslag av Tullverket, nationellt:
- Cannabis: 6069 kilo

- Amfetamin: 780 kilo
- Kokain: 1576 kg
- Heroin: 3 kilo
- Narkotika klassade läkemedel: 4,8 miljoner tabletter/kapslar

Mobila Teamet

[Mobila teamet](#) består av åtta fältsekreterare som arbetar uppsökande och förebyggande med barn, ungdomar och unga vuxna upp till 25 år. De verksamma i miljöer där ungdomar rör sig, dagar kvällar och helger. Mobila teamet erbjuder råd och stöd till ungdomar som vill och behöver samt erbjuder enskilda stödsamtal utan att dessa journalförs.

Mobila Teamet upplever att cannabis är den mest förekommande drogen. Det är inte ovanligt att personalen känner doft från cannabis men det är ovanligt att de ser någon bruka drogen. Personalstyrkan upplever att deras målgrupp har fått en mer liberal syn på cannabis. De uppfattar dessutom att de lagliga substanserna lustgas, vejps (elektroniska cigaretter) och vita snuset har ökat. Arbetsstyrkan uppfattar inga speciella platser som utmärkande utan att problematiken är lika vanlig i alla områden i staden.

Maria Skåne Nordväst

Till [Maria Skåne Nordväst](#) kommer ungdomar och unga vuxna som ännu inte har fyllt 25 år och som har problem med alkohol eller andra droger. Mottagningen erbjuder information, rådgivning och behandling som exempelvis samtalsbehandling, avvänjning och återfallsprevention. Mottagningen finns på plats i centrala Helsingborg men har även satellitmottagningar i 5 närliggande kommuner.

Mottagningen planerar och anpassar behandlingen efter den unges behov och förutsättningar. Mottagningen erbjuder även stöd till ungdomens anhöriga. Ungdomen behöver inte själv vara inskriven eller i kontakt med mottagningen för att den anhörige skall kontakta oss. Verksamheten bedrivs utifrån samverkan mellan kommuner i nordvästra Skåne och Region Skåne vilket innebär att professioner på mottagningen består av bland annat familjebehandlare, kuratorer, sjuksköterska och läkare.

Merparten av ungdomarna som söker mottagningen uppger cannabis som den primära drog man använt sig av, i likhet med tidigare år. Dock uppger mer än hälften av ungdomarna att man provat eller använder sig av ytterligare preparat. De vanligaste substanserna är då alkohol, kokain och tramadol. De senaste åren har även en ökning skett gällande Lyrica. Även en ökning av lustgas har skett bland ungdomar som söker mottagningen. Även om merparten av ungdomarna uppger sporadisk användning har mottagningen kommit i kontakt med ett antal som upplevt allvarliga konsekvenser och biverkningar till följd av lustgas under året.

Reflektion

När vi tolkar resultaten är det viktigt att komma ihåg att flera faktorer kan påverka utfallet. Till exempel kan skillnader bero på hur mycket resurser som har funnits tillgängliga, vid vilken tidpunkt data har samlats in och vilken målgrupp som undersökts.

I rapporten framgår det att polis och tull har gjort fler beslag än tidigare av vissa droger. Cannabis är fortfarande den vanligaste drogen i alla åldersgrupper. Samtidigt ökar kokainbruket för vuxenbefolkningen i Helsingborg. Läkemedlet Lyrica har blivit vanligare, medan Tramadol är mer förekommande hos vissa yrkesgruppen än för andra.

Ungdomsenkätsvaren visar ingen ökning av narkotikaanvändning bland pojkar, medan flickors användning ökar. Det är färre ungdomar som har blivit erbjudna narkotika eller haft möjlighet att köpa jämfört med tidigare, även fler skulle tacka Nej om de blir tillfrågad. Det har blivit en mer tillåtande attityd till droger men majoriteten av 15-75 åringar är emot att legalisera eller avkriminalisera droger, vilket framkommer i rapporterna [CAN:s "Upp till var och en?"](#) och [RFMA:s "Svenska folkets inställning till cannabis"](#).

Referenser

1. Centraförbundet för alkohol- och narkotikaupplysningen, CAN
<https://www.can.se/publikationer/cans-nationella-skolundersokning-2024>
2. Region Skåne folkhälsorapport Barn och unga
<https://utveckling.skane.se/digitala-rapporter/folkhalsorapporten-bou-2024/forord>
3. [ANDT Hälsoenkät GY åk 1, programmet Prorenata](#)
4. Helsingborgs droganalyser i avloppsvattnet
<https://verktygsladanhbq.se/statistik-och-styrning>
5. Polisen
<https://polisen.se>
6. Tullverket
<https://via.tt.se/pressmeddelande/3778088/ny-statistik-mer-kokain-och-tabletter-an-nagonsin-tidigare?lang=sv>
7. Mobila Teamet
<https://helsingborg.se/omsorg-och-stod/familj-barn-och-ungdom/stod-till-barn-och-unga/mobila-teamet>
8. Maria Skåne Nordväst
<https://helsingborg.se/omsorg-och-stod/missbruk-och-beroende/maria-nordvast-mottagning-for-unga>